

ЧИННИКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Аспірант Нефедова Т.М.

Наук. керівник проф. Тарасенко І.О.

Київський національний університет технологій та дизайну

З розвитком процесів глобалізації та інтернаціоналізації економіки та бізнесу перед вищою освітою постали нові завдання – підготовка професійних кадрів, здатних ефективно працювати в змінених умовах глобального ринку. Інтернаціоналізація освіти переслідує різні цілі, серед яких: диверсифікація та зростання фінансових надходжень через залучення іноземних студентів на платне навчання; розширення навчальних планів і можливості одержання освіти студентів у закордонних вузах-партнерах; розширення регіональної мережі вищого навчального закладу для ефективного використання своїх ресурсів; підвищення якості освіти та досліджень за рахунок участі студентів і викладачів у міжнародному процесі обміну знаннями та ін. За таких умов якість вищої освіти в тій чи іншій країні все частіше оцінюється з позицій місця, яке національний вищий навчальний заклад (ВНЗ) займає в різних міжнародних рейтингах. Наслідком цього є те, що з кожним роком все більше університетів включається в світову конкурентну боротьбу, яка проявляється як змагання за рейтинг. Конкурувати в такому середовищі досить складно, оскільки всі учасники цього процесу прагнуть покращити свої позиції і якомога довше їх утримувати.

Досліджуючи проблему конкурентоспроможності ВНЗ в системі умов та факторів її формування необхідно враховувати, що рядом науковців конкурентоспроможність ВНЗ розглядається як комплексна характеристика вищого навчального закладу, яка відображає його перевагу над конкурентами за системою визначальних показників – фінансово-економічних, маркетингових, матеріально-технічних, кадрових і соціально-політичних, а також здатність вищого навчального закладу у визначений період часу та в умовах конкретного ринку до безкризового функціонування і своєчасної адаптації до динамічних умов зовнішнього середовища.

Для українських ВНЗ проблема насиченого ринку з високим рівнем конкуренції вже сьогодні стала актуальною, тому дослідження чинників конкурентоспроможності є для них об'єктивною необхідністю. Проведений аналіз наукової літератури, методик та результатів рейтингування ВНЗ дозволяє зробити висновок, що на рівень конкурентоспроможності вищих навчальних закладів впливають внутрішні і зовнішні чинники (фактори).

Під зовнішніми чинниками розуміється все те, що задає формальні правила діяльності ВНЗ на даному регіональному, національному або світовому ринку. В системі зовнішніх чинників виокремлюють глобальні – політичні, економічні та соціальні. При цьому аналіз факторів конкуренції припускає виявлення потенційних і реальних конкурентів, їх статусних позицій (рейтинг, імідж, ринкова ніша), аналіз стратегії і тактики їх діяльності, вивчення передумов і перспектив розвитку. До факторів внутрішнього середовища ВНЗ, які визначають рівень конкурентоспроможності, відносять: а) інноваційний потенціал ВНЗ; б) науково-освітню діяльність; в) рівень підготовки професорсько-викладацького складу; г) організаційну структуру; д) культуру та імідж вищого навчального закладу.

Виходячи з позиції взаємозв'язку між зовнішніми та внутрішніми чинниками в контексті формування конкурентоспроможності слід зазначити, що завдання ВНЗ полягає в тому, щоб на основі аналізу елементів зовнішнього середовища перетворити внутрішні чинники в реальні конкурентні переваги.

Інтенсивність змін, які відбуваються в глобальному середовищі, зокрема у площині глобальної конкуренції, потребує швидкого технологічного розвитку ВНЗ, його здатності впроваджувати інновації в технологіях навчання, в системі управління, в науковій та інших сферах діяльності, які стають важливою складовою конкурентоспроможності вищих навчальних закладів.